

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2706

Vragen van het lid **Bruyning** (Nieuw Sociaal Contract) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *de veroordeling van Nederland door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens inzake de zaak Van Slooten (zaaknummer 45644/18)* (ingezonden 23 april 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Struycken** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 10 juli 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2198.

Vraag 1

Bent u bekend met het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) van 15 april 2025 in de zaak Van Slooten tegen Nederland, waarin het EHRM oordeelt dat Nederland het recht op gezinsleven (artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)) heeft geschonden?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u de conclusie van het EHRM, dat er onvoldoende inspanningen zijn geleverd om gezinshereniging mogelijk te maken en dat het uiteindelijke doel van gezinshereniging al na vier maanden werd losgelaten? Acht u de conclusie die het EHRM trekt, in lijn met het Nederlands jeugdbeschermingsbeleid? Of stelt u zich op het standpunt dat deze uitspraak een eenmalig incident is? Kunt u dit nader toelichten?

Antwoord 2

Het EHRM heeft overwogen dat de Nederlandse autoriteiten – de Gecertificeerde Instelling (GI), de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de rechter – in deze zaak de mogelijkheid van hereniging van het kind met verzoekster al in een vroeg stadium hebben opgegeven, zonder een deugdelijke beoordeling van opvoedingsvaardigheden van moeder, zonder een diepgaande analyse te maken van de kwetsbaarheid van het kind en zonder afdoende aan te tonen waarom hereniging niet langer verenigbaar was met de belangen van het kind. Het EHRM heeft daarom geoordeeld dat

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-242957>.

in deze zaak artikel 8 EVRM (recht op respect voor gezinsleven) is geschon-
den. Ik onderken de ernst van deze conclusie en neem deze dan ook serieus.
Voor het overige verwijs ik naar de voortgangsbrief jeugdbescherming van
16 juni jl., waarin ik een eerste reactie heb gegeven op de uitspraak van het
EHRM.²

Vraag 3

Erkent u dat het stopzetten van de inspanningen voor gezinshereniging na
vier maanden, zonder een diepgaand en onafhankelijk onderzoek naar de
opvoedcapaciteiten van de moeder, in strijd is met de waarborgen van
artikel 8 van het EVRM zoals bevestigd in het arrest Strand Lobben? Zo nee,
kunt u dat dan toelichten?

Antwoord 3

Ja, ik erken dat in deze zaak het stopzetten van de inspanningen voor
gezinshereniging, zonder een gedegen beoordeling van de opvoedingsvaar-
digheden van de moeder en zonder een grondige analyse van de kwetsbaar-
heid van het kind, in strijd is met artikel 8 EVRM.

Vraag 4 en 5

Herkent u het beeld van het EHRM, dat de kinderrechter en jeugdbescher-
mingsinstanties het concept van «aanvaardbare termijn» rigide toepasten,
zonder voldoende individuele afweging van de situatie? Bent u bereid te
onderzoeken of deze systematische werkwijze in meer zaken heeft geleid tot
onrechtmatige beëindiging van ouderlijk gezag, nu het EHRM heeft geconclu-
deerd dat de kinderrechters het niet goed gedaan hebben?
Bent u het ermee eens dat de kans groot is dat met de oude richtlijn die een
strikte termijn hanteerde voor de aanvaardbare termijn, voor vele ouders en
kinderen te snel het perspectief is bepaald?

Antwoord 4 en 5

Het EHRM heeft in deze geoordeeld dat de betrokken autoriteiten al in een
vroeg stadium hereniging tussen moeder en kind als uiteindelijk doel hadden
opgegeven, omdat de zogeheten aanvaardbare termijn was verstreken. In de
oude Richtlijn Uithuisplaatsing was een indicatie opgenomen voor welke
termijn aanvaardbaar is: een half jaar voor kinderen tot vijf jaar en een jaar
voor kinderen vanaf vijf jaar. In de praktijk bleek dat professionals die
termijnen soms opvatten als een voorschrift, terwijl ze bedoeld waren als
indicatie. Dit is onder meer reden geweest om de Richtlijn Uithuisplaatsing in
2023 te herzien. In de vernieuwde richtlijn worden geen termijnen benoemd,
maar wordt benadrukt dat de termijn afhankelijk is van verschillende factoren,
zoals de situatie van het kind en het gezin. Daarnaast is er in de richtlijn
aandacht voor het belang van gedeeld opvoederschap en het behoud van
hechtingsrelaties, ook wanneer een kind tijdelijk niet bij de biologische
ouders woont.³

De implicaties van deze uitspraak worden op dit moment onderzocht.
Nederland moet uiterlijk binnen zes maanden na het definitief worden van de
uitspraak een «action plan» over de tenuitvoerlegging van deze uitspraak aan
het Comité van Ministers sturen. Hierin wordt toegelicht welke maatregelen
zijn genomen in het individuele geval en welke maatregelen worden
genomen om vergelijkbare schendingen in de toekomst te voorkomen. Uw
Kamer zal ik te zijner tijd informeren over de uitkomsten van dit traject en de
maatregelen die daaruit voortvloeien. Hierbij zal ik ook de vraag betrekken
hoe in het licht van deze uitspraak aangekeken moet worden tegen de
gehanteerde praktijk op basis van de oude richtlijn.

Vraag 6

Wat kunt u zeggen over onze kwaliteit van de rechtspraak in het licht van
deze uitspraak van het EHRM? Kan met deze uitspraak een conclusie worden
getrokken dat er niet afdoende wordt getoetst door kinderrechters aan het
EVRM? Kunnen ouders nog vertrouwen hebben in de kinderrechters, nu het
blijkt dat het drastisch fout is gegaan bij deze kinderrechters?

² Voortgangsbrief jeugdbescherming, 16 juni 2025, ref: 6411071

³ Uithuisplaatsing en terugplaatsing | Richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming

Antwoord 6

De reflectiecommissie van familie- en jeugdrechters heeft in haar rapport geconcludeerd dat de behandeling van jeugdzaken door de rechter moet worden verbeterd.⁴ De reflectiecommissie roept jeugdrechters op om in iedere zaak de relevante feiten actief te onderzoeken, deze met partijen op zitting te bespreken en het resultaat van dat onderzoek transparant voor alle procesdeelnemers zichtbaar te maken. Tegelijkertijd constateert de reflectiecommissie dat om feiten te kunnen vaststellen, een (deskundigen)onderzoek nodig kan zijn. De beschikbaarheid van deze onderzoeken vormt echter een knelpunt, onder meer vanwege lange wachtlijsten. De reflectiecommissie beveelt daarom aan hierin te voorzien. De uitspraak van het EHRM sluit aan bij de aanbeveling die de reflectiecommissie doet met betrekking tot het belang van (deskundigen)onderzoek.

Ik acht het van belang dat de rechtspraak indien nodig kan beschikken over (deskundigen)onderzoek voor de ingewikkelde casuïstiek in kinderbeschermingsprocedures. In opdracht van mijn ministerie is een project gestart om de knelpunten in kaart te brengen en gezamenlijk (sectorbreed) op zoek te gaan naar verbeteringen in de organisatie van het deskundigenonderzoek. Deze verbeteringen moeten ertoe leiden dat het deskundigenonderzoek eerder en sneller in het proces beschikbaar is, analyserend en verklarend van aard is en daardoor inhoudelijk meer betekenis kan hebben voor kind en gezin. Een uitwerking hiervan volgt naar alle waarschijnlijkheid einde van dit jaar.

Vraag 7

Hoe kijkt u naar aanleiding van deze uitspraak naar de kwaliteit van de onderzoeken van de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen (GI)? En ziet u aanleiding om de kwaliteit en diepgang van de raadsonderzoeken en de verzoeken van de GI te verbeteren? Zo ja, hoe? En, zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

De kwaliteit van de onderzoeken en de besluitvorming van de RvdK en de GI's, alsook die van de Veilig Thuisorganisaties, heeft al langere tijd de aandacht van de betrokken organisaties en mij. In de recente verzamelbrief jeugdbescherming van 16 juni jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over de voortgang.⁵

Vraag 8

Bent u bekend met het artikel uit Trouw met de titel «Terwijl ze wachten op jeugdzorg, groeien ouders en uit huis geplaatst kind uit elkaar»?⁶ Zo, nee kunt u dit artikel lezen?

Antwoord 8

Ja.

Vraag 9

Wat vindt u van de constatering uit het artikel van Trouw dat zes van de tien uit huis geplaatste kinderen niet terugkeren naar hun ouders, een conclusie die ook getrokken werd in het WODC-rapport «Terugplaatsing na gedwongen uithuisplaatsing»?⁷ Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 9

Het artikel in Trouw en het WODC-rapport «Terugplaatsing na gedwongen uithuisplaatsing» wijzen beide op een belangrijke en gevoelige constatering: dat een aanzienlijk deel van de uit huis geplaatste kinderen niet terugkeert naar hun ouders. Uit het WODC-onderzoek blijkt dat 39 procent van de kinderen na een uithuisplaatsing terugkeert naar huis.

⁴ Rapport van de reflectiecommissie familie- en jeugdrechters van de rechtbanken en de gerechtshoven, *Recht doen aan kinderen en ouders*, februari 2023, p. 81.

⁵ Voortgangsbrief jeugdbescherming, 16 juni 2025, ref: 6411071

⁶ Trouw, 12 februari 2025, <https://www.trouw.nl/zorg/terwijl-ze-wachten-op-jeugdzorg-groeien-ouders-en-uit-huis-geplaatst-kind-uit-elkaar-b5d203cf/>.

⁷ <https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3435/3358-terugplaatsing-na-gedwongen-uithuisplaatsing-rapport.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Het is belangrijk om deze uitkomst in de juiste context plaatsen. Het uitgangspunt bij een uithuisplaatsing is in beginsel dat er wordt gewerkt aan terugkeer naar huis. Vanuit dat perspectief is een terugplaatsingspercentage van 39 procent een signaal dat we serieus moeten nemen. Tegelijkertijd is een uithuisplaatsing een ingrijpende maatregel die alleen moet worden ingezet als het echt niet anders kan – een ultimatum remedium. Vanuit dat perspectief is het begrijpelijk dat terugplaatsing niet altijd mogelijk blijkt. Uit het WODC-rapport «Terugplaatsing na gedwongen uithuisplaatsing» blijkt dat er beter gewerkt moet worden aan terugplaatsing na uithuisplaatsing. Deze conclusie neem ik zeer serieus. In de recente verzamelbrief jeugdbescherming van 16 juni jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over mijn reactie op de aanbevelingen uit dit rapport.⁸

Vraag 10

Deelt u de zorgen met betrekking tot de wachtlijstproblematiek zoals de advocaat in het artikel⁹ benoemt en het terugplaatsingstraject van een kind in het licht van zijn of haar hechting aan pleegouders? Hoe verhoudt deze wachtlijstproblematiek zich tot het feit dat de staat alles op alles moet zetten om een kind thuis te plaatsen, verwijzend naar de jurisprudentie van het EHRM?

Antwoord 10

Ja, deze zorgen deel ik. Artikel 8 EVRM verplicht staten om maatregelen te treffen die de hereniging tussen kind en ouder(s) bespoedigen. Verdragsstaten moeten dus kunnen aantonen dat actief is gewerkt aan hereniging. Uit het WODC-rapport «Terugplaatsing na gedwongen uithuisplaatsing» blijkt dat structurele problemen in het jeugdstelsel, zoals wachtlijsten voor jeugdhulp, het realiseren van terugplaatsen in de praktijk bemoeilijken. Afhankelijk van de specifieke omstandigheden van een zaak kan dit leiden tot strijdigheid met artikel 8 EVRM.

Vraag 11

Bent u bekend met het artikel in Trouw met de titel «Nederland krijgt boete van Europees Hof: staat pakte gezag moeder over haar kind te snel af»?¹⁰

Antwoord 11

Ja.

Vraag 12

Herkent u het beeld dat in het artikel wordt beschreven en door meerdere advocaten wordt onderschreven, dat rechters nog te weinig een contra-expertise ex artikel 810a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toewijzen?

Antwoord 12

Ja, dat beeld herken ik. Uit het door de reflectiecommissie verrichtte jurisprudentieonderzoek en uit de gesprekken die ze hebben gevoerd, blijkt dat verzoeken op grond van artikel 810a, tweede lid Rv. veelal worden afgewezen. Lange wachtlijsten, beperkte onderzoekscapaciteit en hoge kosten zijn hiervoor geregeld de oorzaak.¹¹ Zie ook het antwoord op vraag 6 voor het project om de organisatie van deskundigenonderzoek/ contra-expertise te verbeteren.

⁸ Voortgangsbrief jeugdbescherming, 16 juni 2025, ref: 6411071

⁹ Trouw, 12 februari 2025, <https://www.trouw.nl/zorg/terwijl-ze-wachten-op-jeugdzorg-groeien-ouders-en-uit-huis-geplaatst-kind-uit-elkaar-b5d203cf/>.

¹⁰ Trouw, 17 april 2025, <https://www.trouw.nl/binnenland/nederland-krijgt-boete-van-europees-hof-staat-pakte-gezag-moeder-over-haar-kind-te-snel-af-bb2ac2def/?akamaistopdeeplink=true>.

¹¹ Rapport van de reflectiecommissie familie- en jeugdrechters van de rechtbanken en de gerechtshoven, *Recht doen aan kinderen en ouders*, februari 2023, p. 81.

Vraag 13

Klopt het dat zo'n onderzoek betaald wordt vanuit de Rijkskas? Zo ja, kunt u aangeven of dit soort onderzoeken ongelimiteerd toegewezen kunnen worden of heeft de rechtspraak een limiet met het toewijzen van zulke kostbare onderzoeken? Kunt u uw antwoord motiveren?

Antwoord 13

Ja, indien de rechtbank opdrachtgever is van zo'n onderzoek en in de beschikking een deskundige is benoemd, worden de kosten in rekening gebracht bij de rechtbank, die dat dan financiert vanuit de Rijkskas. Hoewel het hier gaat om kostbare onderzoeken, speelt het financiële aspect geen rol bij de toewijzing van verzoeken tot contra-expertise. Het knelpunt is de beperkte beschikbaarheid van deskundigen.

Vraag 14

Wat betekent deze uitspraak van het EHRM volgens u voor de rechtspositie van ouders in afgehandelde, lopende en toekomstige jeugdzorgzaken?

Antwoord 14

De implicaties van deze uitspraak worden op dit moment onderzocht. Zie ook het antwoord op vraag 4.

Vraag 15

Ziet u het verschil tussen de focus op gezinshereniging zoals het EHRM die voor ogen heeft, en zoals die in de Nederlandse praktijk is?

Antwoord 15

Zie de antwoorden op vraag 4, 5 en 10.

Vraag 16

Ziet u in de uitspraak aanleiding om in de wet meer handvatten te geven om kritischer te kunnen toetsen?

Antwoord 16

Een van de doelen van het wetsvoorstel «Wet ter versterking van de rechtsbescherming in de jeugdbescherming» is het bevorderen van thuisplaatsing – en dus hereniging tussen ouder(s) en kind(eren) – na een uithuisplaatsing. Daarom wordt het uitgangspunt van «werken aan thuisplaatsing» wettelijk verankerd. Verder wordt de beslissing over het opvoedperspectief van de minderjarige bij de kinderrechter neergelegd. Vanaf het eerste verzoek tot een machtiging uithuisplaatsing moet expliciet worden vastgesteld wat het opvoedperspectief van een minderjarige is. Dit perspectief moet bij elke verlenging opnieuw gemotiveerd worden. Hierdoor kan de kinderrechter sneller bijsturen als naar de visie van de gecertificeerde instelling het opvoedperspectief elders dan thuis ligt, maar bijvoorbeeld blijkt dat de mogelijkheden voor thuisplaatsing nog onvoldoende zijn onderzocht. Daarnaast is omgang cruciaal in het werken aan thuisplaatsing. Mede daarom krijgt omgang in het wetsvoorstel een veel prominentere plek bij uithuisplaatsing dan nu het geval is. De uitspraak van het EHRM onderstreept nogmaals het belang hiervan.

Vraag 17

Bent u het ermee eens dat deze uitspraak geen uniek incident is, maar een voorbeeld is van een langdurig en diepgeworteld probleem in de praktijk in Nederland en, zo ja, welke consequenties verbindt u hieraan?

Antwoord 17

Zoals ook volgt uit de antwoorden op voorgaande vragen, worden de gevolgen en mogelijke consequenties van deze uitspraak momenteel zorgvuldig onderzocht. Zie ook het antwoord op de vragen 4 en 5.